

Luontotyyppien hyvä tila suojelutasoarvioinnissa ja ennallistamissuunnitelmassa

Ennallistamissuunnitelman teemaryhmä 1

Kokous 4.2.2025

Hanna-Leena Keskinen, ympäristöministeriö

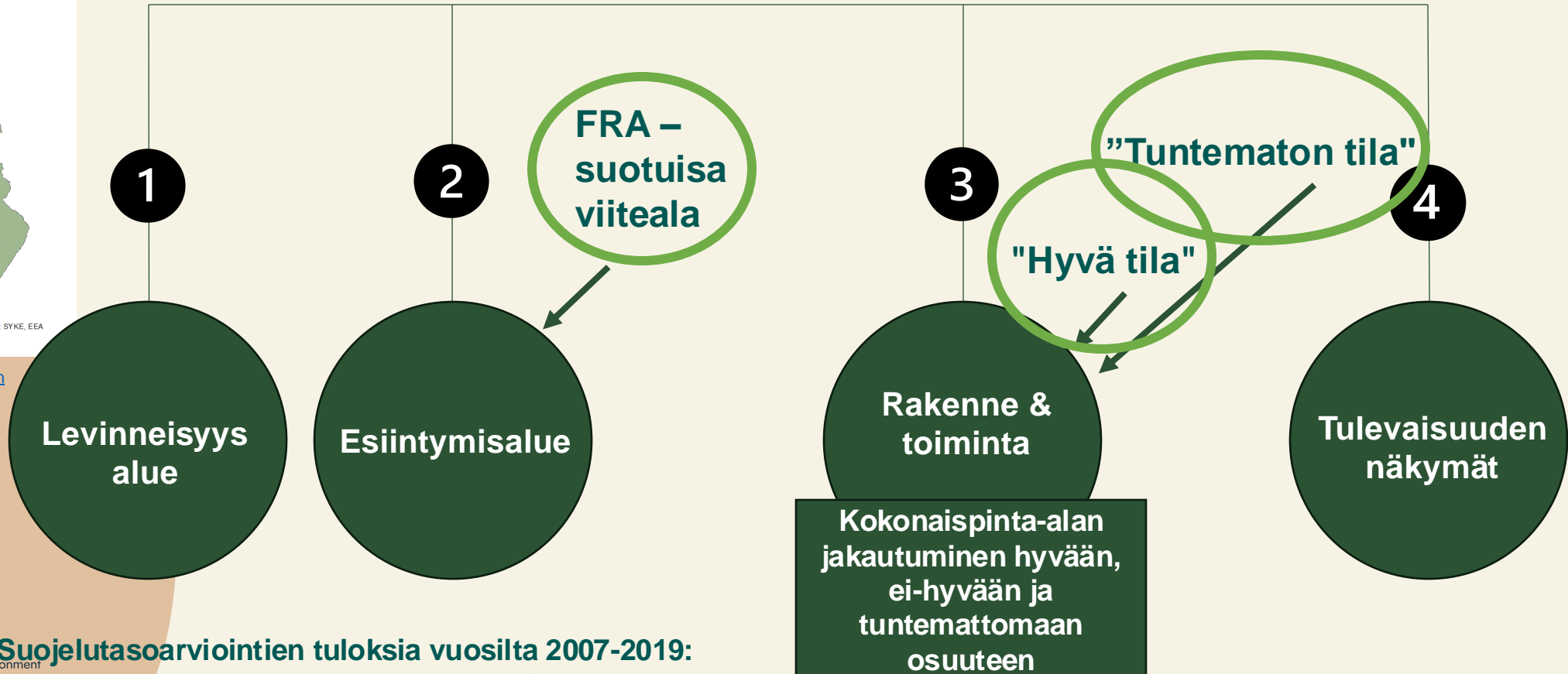
Luontodirektiivin luontotyyppien suojelutason kokonaisarvio (ALP, BOR tai MBAL) muodostuu neljän eri osatekijän kautta

Ennallistamisasetuksen kannalta keskeiset suotuisa viiteala (Favourable Reference Area) ja hyvässä tilassa olevan pinta-alan osuus mukana kahdessa osatekijässä:

Lähde: SYKE, EEA

[EU:n luonnonmaantieteellinen aluejako Suomessa -](#)

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Suojelutasoarviointien tuloksia vuosilta 2007-2019:
nature-art17.eionet.europa.eu/article17/

Hyvän tilan määritelmät luontodirektiivissä ja ennallistamisasetuksessa

Luontodirektiivissä ei määritellä hyvää tilaa, mutta se on kirjoitettu sisään ”suotuisaan suojelun tasoon”:

”Luontotyyppin ”suojelun taso” katsotaan ”suotuisaksi” jos: ...**sen erityinen rakenne ja erityiset toiminnot**, jotka ovat tarpeen sen säilyttämiseksi pitkällä aikavälillä, **ovat olemassa ja säilyvät** todennäköisesti ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa, ja alueelle luonteenomaisten lajien suojelun taso on suotuisa”

Ennallistamisasetus (Art 3, resitaali 4) tarkoittaa ”hyvällä tilalla”:

Luontotyyppiesiintymää*, jossa luontotyyppin keskeiset ominaisuudet, erityisesti sen rakenne ja toiminnot ja luonteenomaiset lajit tai luonteenomainen lajikoostumus **heijastavat korkeatasoista ekologista eheyttä, vakautta ja häiriönsietokykyä**, jotka ovat tarpeen ekosysteemin pitkän aikavälin säilymisen varmistamiseksi, ja näin **edistävät luontotyyppin suotuisan suojelun tason saavuttamista tai säilyttämistä**

* englanniksi: “an area of a habitat type”

Luontotyyppin hyvä tila suojelutasoarvioinnissa

- Suojelutasoarvioinnissa "hyvä tila" osatekijässä *Rakenne ja toiminta*
 - Määritetään hyvässä, ei-hyvässä ja tuntemattomassa tilassa oleva pinta-alan osuus luontotyyppin kokonaispinta-alasta per BOR/ALP
 - Luontotyyppin tilaa tarkastellessa huomioidaan myös tyypilliset lajit ja lyhyen ajan trendi (12 v) hyvässä tilassa olevalle alueelle
- Tilan pinta-ala-arvioinnit ensimmäistä kertaa viime suojelutasoarvioinnissa
- Suotuisan suojelutason ehtona on, että luontotyyppi on hyvässä tilassa

Habitat	Range (km ²)				Area (km ²)								Structure and functions (km ²)					Future prospects				Overall assessment					
	Surface	Status (% MS)	Trend	FRR	Min	Max	Best value	Type est.	Method	Status (% MS)	Trend	FRA	Good	Not good	Not known	Status	Trend	Range prosp.	Area prosp.	S & f prosp.	Status	Curr. CS	Curr. CS trend	Prev. CS	Prev. CS trend	Status Nat. of ch.	CS trend Nat. of ch.
9010 - Western Taiga	348100	38.05	=	≈	N/A	N/A	12000	estimate	b	43.02	-	>	9230 - 11000	980 - 3200	N/A - N/A	U1	-	good	poor	poor	U1	U1	-	U1	=	noChange	genuine
9020 - Fennoscandian hemiboreal n...	68700	21.02	=	≈	N/A	N/A	8	estimate	b	1.86	=	>	2.40 - 7	1 - 5.60	N/A - N/A	U1	=	good	poor	poor	U1	U1	=	U1	=	noChange	noChange
9030 - Natural forests of primary su...	27800	55.82	=	≈	N/A	N/A	180	estimate	a	51.43	-	>	10 - 70	110 - 170	N/A - N/A	U2	u	good	poor	poor	U1	U2	x	U1	-	noChange	noChange

Luontotyyppien hyvä tila, arviointimenetelmät

- Luontotyyppien tilan arviointi on yksi haastavimpia kohtia suojelutasoarvioinnissa.
- Menetelmät arvioinnille ja seurannalle vaihtelevat huomattavasti sekä luontotyyppien että jäsenmaiden välillä.
- ”Hyvän tilan määrittelyn lähtökohtana on kunkin luontotyyppien [EU-määritelmä](#) ja siihen perustuvat [Natura-luontotyyppiopas](#) ja [Natura-luontotyyppien inventointiohje](#).
- Luontotyyppien hyvää tilaa ei määritelmässä tai oppaissa ole suoran kuvattu, vaan se on arvioitava luontotyyppien rakennetta, toimintoja, edustavuutta, luonnontilaa ja lajistoa kuvaavien piirteiden perusteella.
- Komissio: luontotyyppien tilan arvioinnissa käytettyjen menetelmien, mittareiden ja niille asetettujen raja-arvojen suuri vaihtelu jäsenmaiden välillä vaikeuttaa tulosten vertailukelpoisuutta. Komission konsultit valmistelevat parhaillaan EU-tason ohjeistusta direktiiviluontotyyppien tilan arviointiin ja seurantaan.

→ Ei kuitenkaan odotettavissa yksinkertaisia kehikkoja tai yhteisiä indikaattoreita

Aineistot hyvän tilan arviointiin

- Suomessa ei luontotyyppien yleistä maastoseurantaa
- Hyvässä tilassa olevan pinta-alan määrittämistä rajaavat siten kustakin luontotyyppistä käytävissä olevien aineistojen mahdollisuudet ja rajoitteet.
- Käytävissä olevista aineistoista pyritään poimimaan todennäköisiä direktiiviluontotyyppien pinta-aloja ja niiden tilaa kuvaavia tietoja tarpeeseen nähden vajavaisilla poimintakriteereillä.
- Paras aineisto suojelualueiden kuviotieto (SAKTI), suojelualueiden ulkopuolella mm.
 - VMI-sarjat (metsäiset luontotyypit)
 - valtakunnallinen pintavesien ekologinen seuranta (sisävedet)
 - maatalouteen liittyvät tilastot (perinnebiotoopit), avoimilla luontotyypeillä
 - satelliitti- ja ilmakuvasarjat (rannikko, kalliot) jne

Hyvän tilan työpaketti EUBI:ssa

Työosion tavoitteena on määrittää, millainen on kunkin direktiiviluontotyypin tavoiteltu hyvä tila sekä vahvistaa ja yhdenmukaistaa suojelutasoarvioinnissa tehtävää tila-arviointia ja sen dokumentointia.

Suojelutasoarvioinnissa tuotetaan EUBIn ohjauksessa luontotyyppikohtaiset työselosteet, joissa

1. Kootaan luontotyypin hyvän tilan arviointiin käytetyt ominaispiirteet eri kirjallisuus/aineistolähteistä (taulukkotarkastelu, jossa piirteiden jaottelu rakenteeseen, toimintaan ja lajistoon) ja niille mahdollisesti esitetyt numeeriset raja-arvot.
2. Listataan hyvän tilan pinta-ala-arviossa käytetyt aineistot, niiden keskeinen sisältö ja linkitys hyvän tilan ominaispiirteisiin sekä perustelut yleistyksille ja asiantuntija-arvioille, joita on jouduttu tekemään aineistojen puutteiden vuoksi.
3. Esitetään tulos eli luontotyypin pinta-alat hyvässä, ei-hyvässä ja tuntemattomassa tilassa, verrataan tulosta vuoden 2019 arvioon ja analysoidaan muutoksen syyt.
4. Esitellään mahdollisuuksia ja haasteita hyvän tilan määrittelyyn / seurantaan liittyvien tietopuutteiden paikkaamiseksi.

Hyvä, ei-hyvä ja tuntematon tila ennallistamisasetuksessa

Tuntematon tila

- Luontotyyppien tila selvitettävä (Art 4(9)) 2030 mennessä 90 % pinta-alasta, 2040 100%.

Hyvä tila

- Tavoitteena saavuttaa ja ylläpitää luontotyyppien hyvä tila.
- Luontotyyppin ei-hyvässä tilassa olevan pinta-ala ohjaa ennallistamistoimenpiteiden määrällisten tavoitteiden asettamista.
- Jäsenmaiden on otettava käyttöön ennallistamistoimenpiteet direktiiviluontotyyppien ei-hyvässä tilassa olevien alueiden parantamiseksi hyvään tilaan (Art 4(1)).
- Toimien on katettava vuoteen 2030 mennessä vähintään 30 % luontotyyppien kokonaispinta-alasta, joka ei ole hyvässä tilassa, vuoteen 2040 mennessä 60 % ja 2050 mennessä 90 %.

Luontotyyppien laatua on määritelty ja tutkittu paljon aiemmin eri mittakaavatasoilla ja lähikäsitteitä on useita: hyvä tila, ekologinen tila, edustavuus,...

Tarkastelutasot:

- Esiintymäkohtainen hyvä tila
- Maisematason hyvä tila
- Hyvä tila valtakunnallisella tai luonnonmaantieteellisen vyöhykkeen tasolla

Paikallisen tason laatumäärittelyistä on kyettävä muodostamaan yhteenvetoja ja pinta-ala-arvioita laajemmalle aluetasolle, kuten esim. luontodirektiivin suojelutasoarvioinnissa on tarve muodostaa arvio luontotyyppien hyvässä tilassa olevan pinta-alan osuudesta koko luonnonmaantieteelliselle vyöhykkeelle.

Hyvää tilaa kuvaavat ominaispiirteet

Esiintymätaso: Luontotyyppien hyvää tilaa kuvaavia piirteitä tunnistetaan ja seurataan usein paikallisella tasolla (luontotyyppi-inventointeja tehtäessä mm. kuvio- ja esiintymätasolla).

Maisemataso: Luontotyyppien laatua ja hyvää tilaa tarkastellaan useamman esiintymän tasolla tai isomman maantieteellisen kokonaisuuden tasolla (mahdollistaa maisematason muuttujien, kuten kytkeytyvyyden, tarkastelun).

Inventointi Seuranta

Tietojen aggregointi luonnonmaantieteellisen vyöhykkeen tasolle

Luonnonmaantieteellisen vyöhykkeen taso: Luontotyyppien esiintymisalueen kokonaispinta-alan arvio ja pinta-alan jakautuminen hyvään, ei-hyvään ja tuntemattomaan osuuteen luonnonmaantieteellisellä vyöhykkeellä

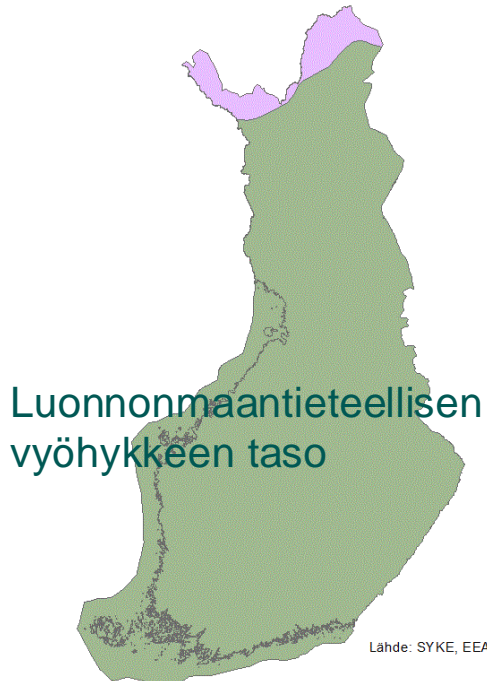
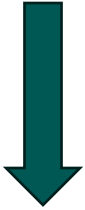
LAADULLINEN:

MÄÄRÄLLINEN:

Esiintymätaso

Maisemataso

Lähde: SYKE, EEA

Hyvää tilaa kuvaavat ominaispiirteet

Hyvän tilan indikaattorit / mitattavat muuttujat

- Mitä hyvää tilaa kuvaavia ominaispiirteitä luontotyyppille on tunnistettu?
- Ensisijainen lähtökohta ominaispiirteiden etsimiseen ja tarkasteluun: (Airaksinen ja Karttunen, 2001) , (SYKE ja Metsähallitus, versio 9, 2020)

PINTA-ALA-ARVIO:

Yksittäisiä laatua kuvaavia ominaispiirteitä on usein sisäänrakennettuna erilaisiin laatuluokkiin. Seuraavia laatuluokkia on mm. käytetty luontotyyppin hyvässä tilassa olevan pinta-alaosuuden arvioinnissa:

- Edustavuusluokat (SAKTI) (erinomainen, hyvä, merkittävä...)
- Luonnontilaisuusluokat
- Ekologisen tilan luokat
- jne.

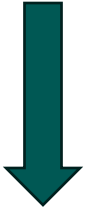
- Onko ominaispiirteille tunnistettu mitattavia muuttujia tai raja-arvoja?
- Mistä aineistoista saa tietoa niistä?
- Miten tietoa luontotyyppin hyvässä tilassa kuvaavista ominaispiirteistä on käytetty suojelutasoarvioinnissa, kun arvioidaan hyvässä, ei-hyvässä ja tuntemattomassa tilassa olevan pinta-alan osuuksia?
- Mistä aineistoista piirteitä on haettu ja millaisia tulkintoja tehty?

IDEAALIMAAILMA VS. REAALIMAAILMA – ESIMERKKI HARJUMETSÄT:

Esiintymätaso

Maisemataso

Hyvää tilaa kuvaavat ominaispiirteet

Hyvän tilan indikaattorit / mitattavat muuttujat

Harjumetsät: Hyvää tilaa kuvaavia (esiintymäkohtaisia) ominaispiirteitä on tunnistettu kattavasti

Metsähallitus, versio 9, 2020)

Harjumetsät: Vain harvoista harjumetsän hyvää tilaa kuvaavista piirteistä löytyy määrällistä, mitattavaa tietoa tai muuttujille ehdotettuja raja-arvoja.

PINTA-ALA-ARVIO:

Yksittäisiä laatua kuvaavia ominaispiirteitä on sisäänrakennettuna erilaisiin laatuluokkiin. Käytetty luontotilassa olevan pinta-alaosuuden arvio.

- Edustavuusluokat (SAKTI) (erinomainen, hyvä, merkittävä)
- Luonnontilaisuusluokat
- Ekologisen tilan luokat
- jne.

Harjumetsät: Hyvässä tilassa olevaksi pinta-alaosuudeksi tulkittiin suojelutasoarvioinnissa v. 2019 sellaiset SAKTI-järjestelmässä olevat esiintymät, joiden edustavuusluokka oli erinomainen (10), hyvä (20,21,22,23) tai merkittävä (31, poikkeama luontaisten syiden aiheuttama). Tietoa suojelualueiden ulkopuolelta ei ollut käytettävissä.

Luonnonmaantieteellisen vyöhykkeen taso

Lähde: SYKE, EEA

- Miten tietoa luontotyypin hyvää tilaa kuvaavista ominaispiirteistä